

Liikenne- ja viestintäministeriö

Lausuntopyyntö VN/21366/2020-LVM-48

ASIA: Arviomuistio jakelutuen vaihtoehtoista

Jakeluyhtiö Suomi Oy ("JYS") kiittää mahdollisuudesta saada lausua otsikkoasiassa ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa.

Aluksi

JYS pitää hyvänä, että jakelutuen vaihtoehtoja koskevassa arviomuistiossa tunnistetaan painettujen, tilattavien sanomalehtien edelleen keskeinen merkitys tiedonvälityksessä ja että lehtien jakelu pyritään turvaamaan tilanteessa, jossa samanaikaisesti suunnitellaan kevennettäväksi postilaissa säädettyä yleispalveluvelvoitetta viidestä kolmeen päivään viikossa.

Jotta suunniteltu jakelutuki olisi omiaan edesauttamaan painettujen sanomalehtien elinvoimaisuutta ja siten edistämään sananvapauden toteutumista, tukeen liittyvän kilpailuttamisen toteutustapa ja -ehdot tulee suunnitella huolellisesti ja kilpailua edistävästi. Kilpailutuksen myötä myös muilla jakelumarkkinoilla toimivilla yrityksillä kuin Posti Oy:llä tulee olla aito mahdollisuus laajentaa ja vakiinnuttaa toimintaansa ja luoda siten edellytyksiä kilpailutilanteen kehittymiseen jakelumarkkinoilla sanomalehtien jakelua laajemminkin.

Kilpailutettavat tuotteet

JYS katsoo, että SGEI-tukia koskevat edellytykset huomioiden jakeluyritysten tulee voida yhdistää tuettuun jakeluun myös muita jakelutuotteita, kuten kirjeitä, aikakauslehtiä ja mainospostia. Tämä mahdollisuus on omiaan lisäämään potentiaalisten tarjoajien määrää ja edesauttamaan kilpailun kehittymistä jakelumarkkinoilla myös sellaisilla alueilla, joilla sitä ei tällä hetkellä ole. Muiden tuotteiden yhdistäminen tuettuun jakeluun on myös omiaan tehostamaan jakeluyritysten toimintaa ja siten pienentämään tarvittavan jakelutuen määrää.

Jakeluaika

Mahdollisuus jakaa kilpailutettavat tuotteet varhaisjakelussa on tärkeää sekä lehtien tilaajille että jakeluyrityksille. Koska kaikki lehdet eivät oletettavasti kuitenkaan ehdi jaettavaksi varhaisjakelussa, myös muu jakeluaika tulisi hyväksyä. Tämä vähentäisi tarvetta rakentaa päällekkäisiä jakeluverkkoja olemassa olevien verkkojen rinnalle ja mahdollistaisi siten tehokkuushyötyjen saavuttamisen.

Tukikauden pituus

JYS katsoo, että tukikauden tulisi olla vähintään neljän vuoden mittainen, jotta tukeen perustuvan jakelutoiminnan järjestäminen olisi riittävän vakaalla pohjalla ja mahdollisuus uusien liiketoimintamallien kehittämiseen turvattaisiin. Riittävän pitkä tukikausi turvaisi myös painetun lehden elinvoimaisuutta ja edistäisi siten tiedonvälitystä.

Tuen kilpailutuskauden tulisi kuitenkin olla tätä lyhyempi, koska jakeluvolyymit ja niiden myötä jakelun kustannukset muuttuvat nopeasti. Liian pitkä kilpailutuskausi olisi JYS:n näkemyksen mukaan omiaan vähentämään kiinnostusta kilpailutukseen osallistumiseen. Liian lyhyt kilpailutuskausi olisi puolestaan epätarkoituksenmukainen hallinnollisen työn ja toiminnan vakiinnuttamisen näkökulmasta. JYS katsoo, että sopiva kilpailutuskausi olisi kaksi vuotta.

Jakeluetäisyys kotitalouteen

JYS pitää tärkeänä, että tuen kilpailutusehdoissa määritetään jakelupisteiden etäisyyksien ja jakeluaikojen minimilaatu. Nykykäytäntöä kiristäviä velvoitteita ei tulisi säätää. Kilpailutukseen osallistumisen kannalta välttämätöntä on, että kaikilla toimijoilla on tasapuolinen pääsy ajantasaisiin tietoihin jakelupisteiden sijainnista.

Kilpailutuspäivien määrä

JYS katsoo, että jakelutuen kilpailuttaminen kahdeksi etukäteen määritetyiksi päiväksi viikossa mahdollistaisi muiden jakelutuotteiden yhdistämisen tuettuun jakeluun ja olisi siten omiaan lisäämään jakeluyritysten kiinnostusta osallistua kilpailutuksiin. Tuettujen jakopäivien tulisi olla jakeluvolyymeiltään merkittäviä, jolloin hyödyt välittyisivät mahdollisimman laajasti myös sanomalehtien lukijoille, muiden lähetysten saajille sekä mainostajille. Tällaisia päiviä ovat JYS:n näkemyksen mukaan etenkin tiistait ja torstait.

Viisipäiväinen malli ei edistäisi kilpailua merkittävästi, koska osa jakelupäivistä on jakeluvolyymeiltään pieniä, eikä eri tuotteiden yhdistäminen tuettuun jakeluun siten olisi mielekäästä. Viisipäiväinen malli johtaisi myös jakelutuen kokonaismäärän merkittävään kasvuun. Koska yleispalveluvelvoite säilyisi suunnitellun postilakimuutoksen jälkeenkin kolmipäiväisenä, jakelutuen kohdistuminen myös yleisjakelupäiviin ei ole JYS:n näkemyksen mukaan perusteltua SGEI-avustusten ehtojen myötä (kyseisille päiville ei kohdistu markkinapuutetta). Viisipäiväinen jakelu olisi myös omiaan luomaan tarvetta rakentaa päällekkäisiä jakeluverkkoja.

Kilpailutuksen aluekoko

Todellisen kilpailun syntymiseksi on tärkeää, että kilpailutettavat alueet ovat tarkoituksenmukaisia. Maakunta saati koko Suomi on JYS:n näkemyksen mukaan liian suuri alue, jotta jakelun järjestäminen olisi mielekäästä muille jakeluyrityksille kuin Posti Oy:lle. Tämä ei johtaisi aidon kilpailutilanteen syntymiseen.

JYS katsoo, että kuntatasoinen kilpailutus olisi kokoluokaltaan sopiva ja edistäisi kilpailutuksella tavoiteltavia kustannus- ja tehokkuushyötyjä. Pelkästään postinumeroalueisiin perustuvaa aluemäärittelyä JYS pitää hankalana, koska postinumerojärjestelmä on Posti Oy:n kontrollissa ja siten muutettavissa sen toimesta.

Muuta

JYS pitää tärkeänä, että sekä jakelutuen yksityiskohtien että siihen liittyvän kilpailutuksen valmistelussa ja sääntelyssä huomioidaan pyrkimys turvata kilpailuedellytysten kehittyminen jakelumarkkinoilla kokonaisuudessaan. Yksi tärkeimmistä tämän tavoitteen edellytyksistä on, että kaikilla kilpailutuksiin osallistuvilla toimijoilla on tasapuoliset ja oikeat tiedot tuetun jakelun kannalta keskeisistä seikoista, kuten eri alueiden jakeluvolyymeista, osoitteista ja jakelupisteiden sijaintikoordinaateista. Tämä voi edellyttää erillistä sääntelyä, jolla Posti Oy veloitetaan luovuttamaan mainitut tiedot muiden toimijoiden käyttöön tasapuolisin, syrjimättömin ja kaupallisesti kohtuullisin ehdoin.

JYS antaa mielellään lisätietoja asiassa ja osallistuu siihen liittyvään jatkokeskusteluun.

Vantaalla, 6. päivänä toukokuuta 2021

Jakeluyhtiö Suomi Oy
Marko Toivari
Toimitusjohtaja